

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF ROBERT G. MANGION
ONOR. IMĦALLEF GRAZIO MERCIECA**

Seduta ta' nhar it-Tlieta, 22 ta' Ottubru, 2024.

Numru 22

Rikors numru 1164/17/1 MH

Carmelo Zammit u għal kull interess li jista' jkollha Rita Zammit

v.

**Accountant General u b'digriet tal-11 ta' Mejju 2018 dan ġie
sostitwit mis-Segretarju Permanenti fil-Ministeru tal-Familja,
Drittijiet tat-Tfal u Solidarjetà Soċjali**

Il-Qorti:

1. Dan hu appell minn sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili li m'aċċettatx il-pretensjoni ta' Carmelo Zammit, ġja mpjegat taċ-Ċivil, li l-pensjoni tas-servizz li jirċievi ma kellhiex tiġi marbuta ma' Skala Tlieta iżda kellha tkun ogħla.

2. Zammit daħal mal-Gvern bħala apprentist fid-29 ta' April 1968 u kien

stazzjonat mad-Dipartiment tal-Posta u t-Telefon. Dam sitt snin fl-apprentistat sal-31 ta' Jannar 1974. Imbagħad b'effett mill-1 ta' Frar 1974 l-attur ġie mlaħħaq bħala Telecommunication Technician biex jaqdi d-dmirijiet tiegħu mad-Dipartiment tal-Posta u t-Telefon. Bid-dhul fis-seħħ tal-Att dwar il-Korporazzjoni Telemalta (Att XVI tal-1975) Zammit intbagħat mal-Korporazzjoni Telemalta b'effett mill-24 ta' Ġunju 1975 meta daħal fis-seħħ dak l-Att. L-attur baqa' jaħdem mat-Telemalta sakemm ġie *boarded out* fuq raġunijiet mediċi fit-12 ta' Awwissu 2008.

3. Fil-perjodu kollu li Zammit kien jaħdem mat-Telemalta (li sussegwentement saret Maltacom u wara GO plc) huwa qatt ma ġie meqjus li rriżenja minn mal-Gvern tant li nżammlu l-istat ta' *public service officer* bħala *back up* f'każ li jirritorna lura mal-Gvern. Dan mingħajr ma tneħħielu d-dritt li jibbenefika mill-kundizzjonijiet aħjar li kienet toffri l-entità pubblika in kwistjoni fosthom salarju ogħla.

4. Billi Zammit daħal impjegat taċ-ċivil qabel il-15 ta' Jannar 1979 huwa kien intitolat għall-pensjoni tas-servizz popolarment magħrufa bħala *Tat-Teżor*.

5. Il-pensjoni tiegħu nħadmet a bażi tal-Artikolu 8Ċ tal-Kap 93 u b'hekk ġiet *capped* sa salarju fi Skala Tlieta.

6. L-ilment ta' Zammit, kif imfiehemi fir-Rikors Ġuramentat, huwa li la l-

Artikolu 8B u lanqas l-Artikolu 8Ċ tal-Kap 93 mhuma applikabbli għalih għaliex huwa la qatt tqabbad b'xi ordni tal-Prim Ministru biex jaqdi d-dmirijiet tiegħu f'xi enti pubblika, ma rriżenjax mix-xogħol tiegħu u qatt ma kien offrut l-opportunità li jaċċetta jew jiċċad ix-xogħol tiegħu mal-Korporazzjoni Telemalta. Isostni li l-Att XV tal-2002 li ntroduċa l-Artikolu 8B u 8C fil-Kap 93 ma japplikax għall-każ tiegħu. Isostni li ġie trasferit bis-saħħa tal-Artikolu 33 tal-Kap 250 u li la kien *detailed for duty* u lanqas kien *detailed for service* u allura l-emendi ma jgħoddux għalih u ma kellux ikun hemm *capping* tal-pensjoni.

7. B'sentenza tas-7 ta' Ottubru 2020, il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili ċaħdet din il-pretenzjoni ta' Carmelo Zammit.

8. Fir-raġunament tagħha, l-Ewwel Qorti bdiet billi ċċitat l-Art. 8B li jirreferi għall-każ meta s-servizz ta' uffiċjal mal-Gvern ikun ġie terminat sabiex huwa jimpjega ruħu b'mod permanenti ma' xi kumpanija jew enti pubblika; f'liema każ ikun intitolat għall-pensjoni tas-servizz daqslikieku baqa' ingaġġat maċ-Ċivil, sa massimu tal-pensjoni marbuta mal-Grad Tlieta fis-servizz tal-Gvern. Imbagħad iċċitat l-Art. 8Ċ fuq imsemmi li jaqra hekk:

"8Ċ. (1) Minkejja d-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 8B, meta uffiċjal ikun ġie impjegat b'mod permanenti ma' xi kumpanija, korporazzjoni jew enti kif inhu msemmi fis-subartikolu (2) qabel l-1 ta' April, 2002 jew kien imqabbad biex jagħmel servizz ma' dik il-kumpanija, korporazzjoni jew enti qabel l-1 ta' April, 2002 u jirtira jew jigi impjegat b'mod permanenti ma' dik il-kumpanija, korporazzjoni jew enti qabel dik id-data li l-Prim Ministru jista' b'Ordni jistabbilixxi, il-ħlas pensjonabbli ta' dak l-uffiċjal meta jirtira għandu għall-finijiet ta' din l-

Ordinanza jkun kull ħlas attwalment imħallas lil dak l-uffiċjal meta huwa jirtira:

Iżda, f'ebda każ ma għandu kull ħlas pensjonabbli bħal dak ikun ogħla minn dak li jitħallas lil uffiċjal fi grad 3 fis-servizz tal-Gvern jew f'dak il-grad ieħor li l- Ministru responsabbli għall-finanzi jista' jistabbilixxi minn żmien għal żmien b'avviż fil-Gazzetta.

(2) Il-kumpanniji, korporazzjonijiet jew entijiet li dan l-artikolu japplika għalihom huma:

(a) l-Università ta' Malta, il-Bord tat-Turiżmu tal-Gvern ta' Malta, Enemalta, u l-Awtorità tax-Xandir ta' Malta, f'kull każ imsemmi fit-tifsira "servizz f'Malta" fl-artikolu 2;

(b) Malta International Airport plc, Servizzi tax-Xandir Pubbliku, l-Awtorità għas-Servizzi Finanzjarji ta' Malta, Junior College, Korporazzjoni għas-Servizzi tal-Ilma, Maltapost plc, Posta Ltd., Awtorità tal-Ippjanar, Awtorità ta' Malta dwar l-Ambjent u l-Ippjanar, Awtorità dwar it-Trasport Pubbliku, Awtorità dwar it-Trasport ta' Malta, Awtorità Marittima ta' Malta, Korporazzjoni Telemalta, Maltacom plc, Uffiċċju Nazzjonali tal-Verifika."

9. L-Ewwel Qorti kompliet tirraġuna hekk:

"Il-Qorti tissottolinea li a bażi tal-prinċipju bażilari li t-test Malti tal-liġijiet għandu jipprevali, hija sejra tistrieħ fuq it-test suċċitat fil-lingwa nostrali tal-artikoli msemmija. Dan qed jingħad a skans ta' kull ekwivoku in vista tal-fatt li evidentement l-attur jispezzetta t-teżi tiegħu fuq diskors li ngħad fid-dibattiti parlamentari waqt il-qari tal-abbozz tal-liġi in eżami kif ukoll fuq xi kliem użat fit-test ingliz tal-artikoli tal-liġi msemmija.

Ferm il-premess il-Qorti tinnota li mill-provi mressqa, l-attur f'ebda ħin ma kellu l-impjeg tiegħu terminat minn mal-Gvern sabiex jimpjega ruħu b'mod permanenti mal-Korporazzjoni Telemalta kif sussegwentement magħrufa bħala Maltacom u GO plc u lanqas ma aċċetta mpjeg permanenti ma' tali entità pubblika taħt xi liġi oħra, dan skont dak li tistipula d-diċitura ta' l-artikolu 8B su ċitat. Għalhekk l-artikolu 8B imsemmi ma japplikax għall-fattispeċje tal-każ odjern.

Invece u kuntrarjament għall-argumenti mressqa mill-atturi, l-Qorti hija tal-fehma li l-artikolu 8Ċ tal-Kap 93 huwa dak korettement applikabbli għall-każ odjern, u li a bażi ta' liema l-konvenut għamel il-komputazzjoni tal-pensjoni tas- servizz tal-attur.

L-artikolu 8Ċ tal-Att in eżami japplika f'każijiet fejn –

(i) uffiċjal ikun ġie impjegat b'mod permanenti ma' xi kumpanija,

korporazzjoni jew enti kif inhu msemmi fis-subartikolu (2) qabel l-1 ta' April, 2002; jew

(ii) uffiċjal kien imqabbad biex jagħmel servizz ma' dik il-kumpanija, korporazzjoni jew enti qabel l-1 ta' April, 2002 u jirtira; jew

(iii) uffiċjal jiġi impjegat b'mod permanenti ma' dik il-kumpanija, korporazzjoni jew enti qabel dik id-data li l-Prim Ministru jista' b'Ordni jistabbilixxi.

Huwa paċifiku li l-Korporazzjoni Telemalta hija waħda mill-entitajiet pubbliċi ndikata fis-subartikolu 2 tal-artikolu 8Ċ li għaliha japplika l-artikolu in kwistjoni.

Mill-atti jirriżulta li effettivament l-attur ġie trasferit mal-Korporazzjoni Telemalta fl-1975 u kwindi jaqa' fil-kategorija bħala uffiċjal li "kien imqabbad biex jagħmel servizz ma' dik il-kumpanija, korporazzjoni jew enti qabel l-1 ta' April, 2002".

In kontro-eżami l-attur jargumenta li din il-frażi ma tapplikax għalih għax huwa kien trasferit u mhux "imqabbad" biex imur mal-Korporazzjoni in kwistjoni u tali kelma hija "vasta ħafna". Iżda appuntu għax hija kelma b'tifsira wiesgħa din ma teskludix trasferiment ta' ħaddiema. Jiġi nnutat li fit-traduzzjoni tat-test għall-lingwa ngliza intuża jargon li jista' jagħti l-impressjoni li hemm kunflitt fit- testi pero' kif ingħad it-test ingliz ma jipprevalix fuq dak malti u għaldaqstant it-trasferiment tal-attur mal-Korporazzjoni in kwistjoni huwa meqjus kopert bl- artikolu 8Ċ.

Issa peress li dan l-artikolu kien fis-seħħ fl-2002 u ċioe' qabel ma' l-attur irtira fl-2008 allura għustament fil-fehma tal-Qorti ġie applikat fil-konfont tiegħu dan l- artikolu għall-fini ta' pensjoni. B'hekk il-kontestazzjoni tal-atturi li l-ħlas pensjonabbli ma kellux ikun marbut bil-capping sas-salarju fi grad 3 fis-servizz tal-Gvern hija nfondata fil-fatt u fid-dritt.

Irriżulta mill-provi nfatti li din id-dispożizzjoni tal-liġi ppermettiet lill-attur jirċievi ħlas ta' pensjoni aktar vantaġġjuż meta mqabbel mal-pensjoni li kien jirċievi kieku baqa' fis-servizz pubbliku skont l-iskala tas-salarji tal-Gvern. Il- parlament Malti pero' lileġisla li għandu jkun hemm capping sa salarju fi grad 3 fis-servizz tal-Gvern, liema limitazzjoni tapplika indiskriminament għall-uffiċjali kollha f'sitwazzjoni simili għal dik tal-attur. Kif irriżulta mix-xhieda mressqa mill-konvenut, l-artikolu 8Ċ tal-Kap 93 ippermetta persuni fil-qagħda tar- rikorrent li jirċievu ħlas ta' pensjoni maħdum fuq is-salarju li kellhom fl-entità pubblika li magħha kienu jaħdmu, naturalment b'capping kif indikat fil-proviso citat. Altrimenti l-pensjoni tal-attur kien ikollha tinħadem a bażi tal-grad sostantiv li l-attur kien jikkupa qabel ma ġie trasferit mal-Korporazzjoni msemmija u ċioe' fuq salarju fi skala 16 li kien ikun ħafna u ħafna inqas u dan ċertament b'detriment finanzjarju sostanzjali għall-attur. B'hekk l-artikolu 8Ċ huwa meqjus li jirrispetta

wkoll il-prinċipji ta' protezzjoni ta' drittijiet tal-pensjoni kif rispekkjati fl-artikolu 113 tal-Kostituzzjoni li jipprovdi hekk fl-ewwel subartikolu tiegħu –

“Bla ħsara għad-dispożizzjonijiet tal-artikolu 114 ta'din il-Kostituzzjoni, il-liġi applikabbli għal kull benefiċċju li għalih dan l-artikolu jgħodd għandha, dwar kull persuna li tkun ġiet mogħtija, jew li tkun eliġibbli għall-għoti ta' xi benefiċċji bħal dawk, tkun dik li tkun fis-seħħ fid-data relattiva jew xi liġi oħra sussegwenti u li ma tkunx anqas favorevoli għal dik il-persuna.”

L-attur ikompli jargumenta li għall-każ tiegħu japplika dak li hemm dispost fl-artikolu 33 tal-Att dwar il-Korporazzjoni Telemalta (Kap.250), liema Att kien ġie abrogat. Dan l-artikolu jgħid hekk-

“Meta xi impjegat li jkun ġie trasferit għas-servizz tat-Telemalta skont dan l-Artikolu jiġi wara maħtur għal xi kariga pensjonabbli fis-servizz pubbliku, is-servizz tiegħu mat-Telemalta għandu jitqies li kien servizz tal-Gvern.”

Huwa ċar li l-għan ta' dan l-artikolu huwa li jipproteġi lill-ħaddiema li jkunu ġew trasferiti minn mal-Gvern għal mal-Korporazzjoni biex għal fini ta' pensjoni, il-perjodu li fih ikunu ħadmu mal-Korporazzjoni ma jservix bħala break of service minn mal-Gvern iżda nvece jiġi magħdud bħala kontinwita' ta' servizz lill-Gvern. Dan dejjem a benefiċċju ta' l-istess impjegat. Issa kif irriżulta mix-xhieda mressqa mill-konvenut, dan l-artikolu ġie pjenament rispettat mill-konvenut stante li s-servizz kollu li l-attur kien ta mat-Telemalta ittiegħed kollu in konsiderazzjoni bħala servizz tal-Gvern għall-fini ta' komputazzjoni tal-ħlas tal-pensjoni dovuta lilu. Jiġi rilevat ukoll li dan l-artikolu 33 tal-Kap 250 ma kienx jidhol fil-materja tal-komputazzjoni tal-ħlas tal-pensjoni u għalhekk ma hemm ebda kunflitt ma dak li jiddisponi l-artikolu 8Ċ tal-Kap 93.

Il-Qorti tissottolinea li huwa l-leġislatur li għandu d-diskrezzjoni li jfassal il-qafas legali li fih għandhom jithaddmu d-dispożizzjonijiet marbuta mal-ħlas tal-pensjonijiet. L-atturi għalhekk m'għandhom ebda dritt li jiddettaw huma dwar kif għandhom jiġu applikati l-liġijiet marbuta mal-ħlas tal-pensjoni dovuta lilhom. Evidentement l-atturi mhumhiex kuntenti bil-fatt li l-pensjoni tas-servizz li qed titħallas lill-attur qegħda tiġi capped skont l-artikolu 8Ċ tal-Kap 93 għax huma jippretendu li din għandha tinħadem fuq is-salarju sħiħ li kien jirċievi l-attur mill-GO plc qabel ma rtira u dan mingħajr il-capping. Pero' bażi legali għal din il-pretensjoni mhemmx għax ma hemm ebda provvediment fil-liġi li jippermetti dak li qegħdin jippretendu l-atturi f'ċirkustanzi bħal tagħhom. Oltre hekk dana l-anqas ma huwa capping pertinenti jew li jaffettwa biss il-din is-sezzjoni u generu ta' impjegati. Il-Qorti tfakkar ukoll li l-artikolu 8Ċ tal-Kap 93 ġie fis-seħħ sitt snin qabel ma l-attur irtira mill-impjieg u allura huwa, bħal kull ċittadin ieħor fl-istess sitwazzjoni tiegħu, huwa suġġett għal dak li jipprovdi dan l-artikolu mingħajr ebda riżervi.

Fid-dawl tas-suespost il-pretensjoni attriċi sejra tiġi respinta filwaqt li għall-istess raġunijiet sejrin jintlaqgħu l-eċċezzjonijiet tal-konvenut.

In fine jidher li l-attur innifsu, wara li fl-2009 kien diġa ressaq kontestazzjoni mal-awtoritajiet kompetenti governattivi dwar din il-materja, u wara li ngħata d- debita spjegazzjoni mingħandhom¹², kien aċċetta li l-pensjoni mħallsa lilu kienet korretta u skont il-liġi. Tant li l-avukat tiegħu kien kitbilhom hekk fit-13 ta' Settembru 2010¹³ - "my client has reconsidered his position and agrees that his pension entitlement has been correctly calculated according to law and the matter is therefore closed." Stranament wara seba' snin l-atturi jidher li kellhom ripensament u ddeċidew li jerġgħu iressqu l-kontestazzjoni tagħhom din id-darba quddiem il-Qorti permezz tal-kawża odjerna. Dan b'rizultat ta' ħela ta' żmien u oltre hekk konsiderando l-lanzanza pekunjarja mressqa, b'inkors ta' spejjeż żejda a kariġu ta' l-atturi."

10. L-atturi appellaw minn din is-sentenza.

11. L-aggravju tal-appellanti sostanzjalment jikkonsisti f'ripetizzjoni tal-allegazzjonijiet imressqin għall-kunsiderazzjoni tal-Ewwel Qorti u li l-Qorti wiegħbet għalihom fil-kunsiderazzjonijiet tad-deċiżjoni tagħha.

12. Din il-Qorti tqis li biż-żieda tal-Artikoli 8B u 8C fuq imsemmija l-leġislatur ried jaġevola lil dawk li kienu mpjegati tal-Gvern sa minn qabel ma tneħħiet il-pensjoni tas-servizz u għalhekk fil-prinċipju kienu ntitolati għaliha, li, iżda, taħt xi forma ta' arrangament jew ieħor intbagħtu jaħdmu ma' xi waħda mill-entitajiet para-statali msemmija fl-istess liġi, u li għalhekk ma baqgħux intitolati għal din il-pensjoni.

13. Kif qal fil-Parlament il-Ministru John Dalli li ppilota din il-liġi, l-Artikolu 8B kien jistabbilixxi r-regola, li hi **li dawk li ntemmilhom is-servizz mal-Gvern** meta jew wara li marru jaħdmu mal-entitajiet imsemmija, xorta

waħda tqiesu bħallikieku kienu għadhom jaħdmu maċ-Ċivil għall-fini tal-għoti tal-pensjoni tas-servizz; b'limitazzjoni waħda li kienet li l-massimu tal-pensjoni li setgħu jieħdu kienet marbuta ma' dik tal-Iskala Tlieta maċ-Ċivil. L-Artikolu 8C kien jistabbilixxi li, eċċezzjonalment l-istess pensjoni setgħu jeħduha, bl-istess limitazzjoni, wkoll dawk l-uffiċjali li, qabel l-1 ta' April 2002, **filwaqt li baqgħu fis-servizz tal-Gvern**:

- (1) Ġew impjegati b'mod permanenti ma' xi entità speċifikata jew
- (2) Tqabbdu jagħmlu servizz ma' tali entità u jirtiraw ma' tali entità jew
- (3) Ġew impjegati ma' xi entità oħra li l-Prim Ministru jista' jistabbilixxi.

14. Il-Korporazzjoni Telemalta hija waħda mill-entitajiet speċifikati.

15. Mhemmx dubbju li Zammit, filwaqt li teknikament baqa' fuq il-lista taċ-Ċivil, fil-fatt ġie mpjegat b'mod permanenti għal bosta snin mal-Korporazzjoni Telemalta li mbagħad ġiet ikkonvertita f'Go plc., tant li huwa gawda mill-kundizzjonijiet tax-xogħol iktar vantaġġużi ta' dik l-entità u spiċċa fil-grad ogħli ta' Direttur Ġenerali; ogħla mill-iskala ta' Grad Tlieta maċ-Ċivil. Għalhekk jinkwadra fid-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 8Ċ.

16. B'danakollu, Zammit isostni li huwa sar intitolat għall-pensjoni tas-servizz mhux bis-saħħa tal-Artikolu 8Ċ, imma bis-saħħa tal-Artikolu 33

tal-Kap. 250 (issa abrogat). Dan għaliex qatt ma kien, kif jaqra l-Art. 8Ċ tal-Kap 93 “*detailed for duty jew detailed for Service*” mal-Korporazzjoni Telemalta, imma ġie “*transferred to the Service of Telemalta*” skont l-imsemmi Artikolu 33 tal-Kap 250.

17. Din il-Qorti, bħall-Ewwel Qorti, ma taqbilx ma’ din l-interpretazzjoni li Zammit jagħti lil-liġi. Kif ukoll sewwa qalet l-Ewwel Qorti, għandu jgħodd it-test Malti, mhux dak Ingliż. Fit-test Malti, *detailed* hija mfissra bħala “imqabbad”. Persuna tista’ tiġi mqabbda kemm jekk tkun trasferita kif ukoll jekk le. Fil-verità l-kelma “imqabbad” hija użata fil-Kap. 93 filwaqt li l-kelma “trasferit” hija użata fil-Kap 250 u għalhekk f’liġi differenti. Jekk wieħed jieħu ż-żewġ kelmiet fil-kuntest ta’ ingaġġar mit-Telemalta ta’ persuni maċ-Ċivil, wieħed jikkonkludi li jfissru l-istess ħaġa. Dak li qiegħed jagħmel Zammit mhuwa xejn għajr eżerċizzju ta’ każwistika. Fi kliem iktar sempliċi, qiegħed ifettaq. Dan żgur mhux il-mod kif tiġi interpretata r-rieda tal-leġislatur.

18. Din il-Qorti tagħraf li s-subArtikolu 4 tal-Art. 33 jistipula li meta mpjegat ikun ġie trasferit għal mat-Telemalta skont dak l-Artikolu “jiġi wara maħtur għal xi kariga pensjonabbli mas-servizz pubbliku, is-servizz tiegħu ma’ Telemalta għandu jitqies li kien servizz mal-Gvern”. Jekk wieħed japplika din id-dispożizzjoni għal Zammit, ifisser, skont ir-regoli magħrufa taċ-Ċivil, li jingħata l-pensjoni tas-servizz skont il-grad sostantiv li kellu maċ-Ċivil, li kien dak ta’ Skala Sittax. L-Artikolu 8Ċ jaħseb biex

minflok jieħu din il-pensjoni, jieħu dik ferm iktar għolja marbuta mal-Iskala Tlieta. Fi kliem ieħor, l-Art. 8Ċ iżidlu, u mhux inaqqaslu, l-ammont tal-pensjoni tas-servizz. Dan huwa wkoll konformi mal-Art. 114 tal-Kostituzzjoni li tingħata, *inter alia*, il-pensjoni l-iktar favorevoli.

19. Fl-aħħarnett, din il-Qorti taqbel ukoll mal-konklużjoni tal-Ewwel Qorti li Zammit aċċetta, espressament permezz ta' komunika miktuba mill-avukat tiegħu, il-pensjoni *capped*. Dan jikkostitwixxi ftehim. Ma jistax issa, snin wara, jirtira unilateralment l-aċċettazzjoni tiegħu, bl-iskuża li fehem il-liġi ħażin.

20. Thares minn fejn thares lejha, l-aggravju tal-appellant mhuwiex sostenibbli.

Decide

21. Għal dawn il-motivi din il-Qorti qiegħda tiċċad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata. Spejjeż tal-ewwel istanza kif deċiżi mill-Ewwel Qorti; spejjeż ta' dan l-appell a kariku tal-appellanti.

Mark Chetcuti
Prim Imħallef

Robert G. Mangion
Imħallef

Grazio Mercieca
Imħallef

Deputat Reġistratur
da